

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljkatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dnevni po 16 vin., pri štiri-kratni po 14 vin., pri človeških letnih objavah po 12 v. vsakokr. — Za razne objave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Ne frankirana. pisma se ne sprejemajo.

Justica proti rudarjem.

Meščanstvo je popolnoma mirno, če so obsojeni stavkujoči rudarji na pol leta zapora. Ne vznemirja se, zakaj vojna je uničila vse sočutje človeškega srca pa tudi vsa pravna čutila skoro popolnoma, ki pa itak niso bila posebno velika do proletarcev nikoli v vrstah meščanstva. In če se reče meščanstvu, češ, da so stavke posledica čeških nacionalnih hujškarij, pa so popolnoma zadovoljni. Z zapiranjem Čehov so popolnoma zadovoljni.

Toda stavke imajo svoj vzrok izključno v pomanjkanju živil, čeprav Čehi v teku stavk stavijo tučintam tudi nacionalne zahteve. Glad se pa ne ozdravlja s »strašilom« ječe. »Strašilo« pa je namen pri vseh obsodbah rudarjev. Če bi hoteli krivce kaznovati, bi morali obtožiti in obsoditi vse stavkujoče. Potem bi pa ne bilo nikogar, ki bi kopal premog. Proti rudarjem postopajo torej tako, da jih nekaj kar izberejo, jih kaznujejo v svarilo strogo, da bi s tem ostrasili druge. Obtožba in obsodba nima namena pokore za kaznjivo dejanje, ne, obtoženci in obsojeni so le sredstvo za doseg namena; preganjani so in obsojeni zato, da bi se drugi zbal.

Posebno jasno dokazuje to dogodek v »Cesarski jami«, ki so dovedli do obsodbe osmih rudarjev na pol drugo leto težke ječe. »Cesarska jama« v Marija Račici zaposluje nad 600 rudarjev in je last posebne družbe. Dne 22. maja t. l. je vse delavstvo ustavilo delo zaradi pomanjkanja živil. Ob 9. dopoldne istega dne je prišel nadporočnik Kirschner, poveljnik črnovojeniške delavske stotnije št. 149, dal nastopiti vse delavce, razdeliti na komandirane in oproščene ter razdeljene po narodnosti. Vsaki skupini se je potem prečital služben opravilnik in dal pozvati, da delavci gredo takoj na delo in naznaniti, če bi se delavci ne pokorili, ker se bo potem s krivci ravnalo po prejem sodu. Pozivu nadporočnika ni sledil nihče. Nato je ukazal nadporočnik navzočemu četovodji, da zapiše izmed komandiranih (okolo 80 mož) vsakega desetega rudarja, in sicer: Gottlieb Živny, Rudolf Schram, Ivan Černy, Aneton Haas, Anton Hacker, Vaclav Pokorny, Adolf Rudolf, Jožef Lhotak. Vseh teh osem odštetih rudarjev je obsodilo deželnoobrambno sodišče v Mostecu (Brüx) dne 25. maja t. l. vsakega na 18 mesecev težke ječe.

Zakaj so zaprli teh osem mož, če so lahko ostali drugi prosti? Zakaj preganjajo te, če se nim ne zgodi ničesar? Niti sumiti se tukaj ne more, da bi bili prav ti »kolovodje«; ti so stali z drugimi vred v vrsti. Res je tako, da so kar izbrali vsakega desetega iz vrste — justica po desetinkah — jih dali obsoditi, da bi s tem zbudili med rudarji bojazen in strah. Popolnoma napačno bi umeli stvar, če bi mislili, da je posebno mila kazen; da se izmed osemdesetih »krivcev« zadovolji čut pravice z osmimi obsodbami. Seveda ne morejo vseh rudarjev v mosteškem revirju, ki se bojujejo za boljše mezde, za boljše preskrbo, obsoditi na osemnajst mesecev ječe; potem bi nakopali še manj premoga. Toda da bi opustili preganjanje iz višjega pravstvenega stališča, nočejo umeti; hočejo namreč ostrasiti. Izberejo torej poljubno nekaj rudarjev, ki potem služijo kot objekt strahovalni potrebi podjetnikov in z njimi združene vojaške oblasti. Vojaška oblast priznava to samo; obtožba pravi namreč na koncu: »Glede na važnost slučaja se zdi potrebno, da se nemudoma odredi glavna obravnava«. Važnost slučaja? Prav čitamo to: Glede na potrebo, da ustrašimo in omalosičimo rudarje, je potrebno takojšnje in strogo kaznovanje izbranih, ki so določeni, da se na njih

izvrši svarilni zgled! To se je dobesedno zgodilo! Divizijsko sodišče Theresienstadt je prišlo nalašč v Mostec in dne 25. maja — obtožba nosi datum 24. maja — je bila obsodba že izvršena: vsak obtoženec je bil obsojen na osemnajst mesecev ječe. Kako so se ozirali tukaj na vojaški pravni red, nam pove kratek pogled v § 246. V zmislu te določbe mora sodišče določiti dan glavne razprave tako, da sporoči obtožencu dan obravnave vsaj osem dni prej, da se pripravi za obravnavo. Osem dnevnega roka se niso držali; kdo se bo oziral na zakone, če je ustrahovanje nujno!

S takimi pomočki pomirujejo sedaj rudarje!

Krušno gibanje dunajskega delavstva.

Prehranjevalni urad je, kakor smo že poročali, sklenil zmanjšati krušno racijo na Dunaju za polovico. Med delavstvom je nastalo zaradi tega obsežno gibanje. V tem razpoloženju se je sešel delavski svet v dunajskem železničarskem domu na sejo in je sestavil naslednje zahteve:

1. Delavski svet zahteva takojšnje vpostavitve polne krušne racije in, dokler to ni mogoče, dovolitev izdatnih prikladkov drugih živil.

Vsled pomanjkanja racioniranih živil se mora delavcem dati priliko, da si kupijo druga živila. V to svrhu je potrebno primerno zvišanje delavskih plač.

Na drugi strani je vsled oslabitve delavcev zaradi trajno pomanjkljive prehrane potrebno dovoliti olajšave pri delu, skrajšanje delavnega časa brez prikrajšanja mezdnih dohodkov. To velja predvsem za vse one obrate, kjer se mora opravljati še nočno in čezurno delo, in v onih nepretrganih obratih, kjer je uveden dvanaajsturni delovni čas.

Delavski svet pozivlja klub nemških socialno-demokratskih poslancev in pristojne strokovne organizacije, da nadaljujejo že pričete obravnave o teh zahtevah.

2. Delavski svet ugotavlja, da ni mogoče bistveno in trajno izboljšanje prehranjevalnih razmer, dokler traja vojna. Ne da se podcenjuje velike zapreke, ki v sedanjem trenutku ovirajo vsa mirovna prizadevanja, ponavlja delavski svet zahtevo po skorajšnjem splošnem miru. Z resno skrbjo ugotavlja delavski svet, da je na prve znake pričetega preobrata v razpoloženju sovražnih nam držav nemška oficiozna stran odgovorila na tak način, ki se zdi malo primeren, da bi pospešil okrepitev mirovne volje v sovražnih deželah. Delavski svet pozivlja tedaj, da naj se avstro-ogrška vlada pokaže ne le pripravljeno, da vsak čas stopi v pogajanja o splošnem miru brez aneksij in kontribucij ter v ustanovitvi lige narodov, temveč da se izjavi pripravljeno, da sama kolikor mogoče kmalu ponim pogajanjem. Delavski svet pooblašča klub nemških socialno-demokratskih poslancev, da takoj predloži to zahtevo zunanjemu ministru.

3. Delavski svet protestira proti načrtu, da se parlament potiska v stran in pripravlja pot absolutizmu — § 14. Delavski svet zahteva takojšnje sklicanje parlamenta. Pooblašča klub nemških socialno-demokratskih poslancev, da predloži to zahtevo takoj ministrskemu predsedniku.

4. Delavski svet zahteva obvezno zagotovitev vlade in vojaške uprave, da se ne bodo izdale radi sedanjega gibanja nobene odredbe.

5. Pogajanja z vlado in podjetniki so se že pričela. Delavski svet se najpozneje v petek (včeraj) zopet snide, da poroča o poteku pogajanj in ukrene potrebne sklepe.

Da se izprtja vrše dalje, ni na korist vršečih se pogajanj.

6. V interesu preskrbe z živili prosi delavski svet železničarje, prometne delavce in delavce živilske industrije, da preprečijo vse, kar bi moglo ovirati promet in preskrbo živil.

7. Delavski svet pozivlja delavstvo, da ohrani mir in se izogiba vseh spopadov na cesti.

Na podlagi teh zahtev so se vršila posvetovanja in pogajanja v ministrskem predsedstvu, ki so dovedla končno do naslednjih sklepov šele v soboto pozno zvečer:

Za najrazličnejše stroke, ki so udeležene, ni bilo mogoče skleniti v tako kratkem času rednih pogodb. Skleniti se je moral začasni dogovor, da se pridobi čas za končno ureditev. Dogovor je naslednji štiritedenski provizorij:

Provizorična ureditev velja od ponedeljka, dne 24. t. m. dalje, torej do 20. julija končane mezdne periode. Velja za Dunaj in Spodnjo Avstrijo:

a) za vojnodajstvene obrate onih strok, ki jih obsega dunajska delovna pogodba z dne 12. februarja t. l.

b) za take obrate tistih strok, ki sicer ne spadajo pod vojnodajstveni zakon, pa delajo večinoma za vojno potrebo. Če spada ta ali oni obrat v to kategorijo, bo določila posebna komisija, ki sestoji iz zastopnikov vojnega ministrstva in iz treh zastopnikov podjetnika in delavcev; predseduje minister za socialno skrb.

V imenovanih obratih dobe delavci te štiri tedne, za katere traja provizorij, naslednje tedenske doklade:

denske mezde kakor 100 K K 14.—
dorasli moški delavci, ki imajo več tednorasli moški delavci s tedensko mezd do 100 kron K 16.—
razentega za vsakega v delavčevi oskrbi se nahajajočega rodbinskega člana . K 6.—
ženske in mladostni delavci K 10.—

Če ima torej delavec prehranjevati ženo in dva otroka, dobi, če ima manj nego 100 K tedenske plače, 34 kron doklade; če ima več kot 100 K, pa dobi 32 kron doklade.

V štirih tednih, za katere velja provizorični dogovor, se mora obravnavati o končni ureditvi celotnih mezd in delovnih razmer. V ta namen se določi posebni delovni odbor, ki bo zboroval pod predsedstvom ministra za socialno skrb in bo sestojal iz treh zastopnikov podjetnikov in treh zastopnikov delavcev. Temu odboru se odkaže tudi vprašanje delovnega časa.

O zahtevah železničarjev se je temeljito razpravljalo. Privolitve, ki jih namerava dovoliti železniško ministrstvo, bo samo sporočilo deputaciji združenih organizacij. Privolitve, ki jih je doslej dalo ministrstvo, se ne morejo smatrati kot zadostne. Združene organizacije bodo pogajanja nadaljevale.

Državnim delavcem se vobče priznajo iste privolitve kakor železničarjem.

Izjavo ministra za zunanje stvari glede na mir smo že sporočili včeraj. Enako smo sporočili včeraj, katere nadomestke na živilih je obljubil prehranjevalni urad za čas polovične krušne racije.

Vlada Seidlerjeva se nahaja v štadiju najhujše krize. Demisionirala bo že danes ali jutri. Ob takih razmerah torej ni bilo mogoče razpravljati z njo o sklicanju parlamenta.

Sklepna obravnava se je oršila danes v ministrskem predsedstvu. Obravnav so se udeležili ministrski predsednik, minister za socialno skrb, železniški minister in finančni minister, generalni ravnatelj Güenther kot zastopnik podjetnikov in poslanci Domes, Foerstner, Renner, Sever in Tomschik. Obravnave so se vršile skoro do 9. zvečer.

Delavski svet, ki se je zbral že ob 6., je moral čakati, da so se vrnili poslanci iz ministrskega predsedstva in je potem sprejel poročila.

Na svoji seji v soboto zvečer ob 9. je Delavski svet prejel poročila o posvetovanjih in pogajanjih. Najprej je poročal sodrug dr. Renner. Pogajanja so trajala od jutra pa do 9. ure zvečer. Nato so poročali še drugi zastopniki, ki so se udeležili pogajanj, vsak o svoji misli.

Delavski svet je sklenil svoja posvetovanja ob trideset na 1. ponoči. Glasovanja predlaganih sklepov so se udeležili le delegati okrajnih delavskih svetov. Prvi del predloga pogajajoče se komisije se sprejme z vsemi glasovi proti 12 glasovom. Predlog, ki protestira proti agitaciji delavcev in mladih ljudij in ki zahteva, da se jih spusti na svobodo in pospeši preiskava, se sprejme. Predlog, ki pošilja finskim sodrugom, ki se nahajajo v najhujši stiski, najpriskrbejo pozdrave in izraz simpatije: »Delavski svet obenem pozivlja nemške sodruge, da z vsemi svojimi močmi delajo na to, da omilijo usodo nesrečnih finskih sodrugov«, se soglasno sprejme tale **sklep delavskega sveta**:

Delavski svet je na današnji seji (v soboto) sprejemši poročila na znanje, sklenil po temeljiti razpravi naslednje:

Delavski svet sprejema poročilo o obravnavah o komisiji glede ureditve vprašanj industrielnega delovnega razmerja na znanje in pozivlja zaupnike, da priporočajo na zborovanjih obratov, ki se naj takoj skličejo, da zopet prično z delom.

Delavski svet pričakuje, da bodo nadaljne obravnave za železničarje in državne delavce tudi dovedle do zadovoljivega rezultata.

Nemčija in prehrana pri nas.

Sobotna »Arbeiter-Zeitung« prinaša zanimiva izvajanja o izgovorih Nemčije, s katerimi hoče prikriti dejstvo, da svojih obveznosti glede preskrbe z živili napram naši državi ni izpolnila. List piše:

Nemška vlada zanika, da bi se bila obvezala, da nam bo brezpogojno krila primanjkljaj moke do nove žetve in da je šlo pri pogodbi, sklenjeni z Avstro-Ogrsko pred Binkošti, samo za to, da se popolnoma prepusti organizacija nakupa žita v Ukrajini Nemčiji in da se dobavlja Avstriji žito izključno iz Ukrajine, Besarabije in Rumunije. Nemčija pravi, da dobava iz nemških zalog ni bila vzeta v misli in ker je rekvizicija v onih pokrajinah odpovedala, obveznost Nemčije ne obstoja več.

Ta trditev ne odgovarja resnici. Avstrijski posredovalci so pritrdili od nemških posredovalcev zahtevanim koncesijam samo, če se Nemčija brezpogojno zaveže, da krije na žitu. Seveda se je storil tudi dogovor, da se nam dobavijo vse v Ukrajini, Besarabiji in Rumuniji dobljene zaloge žita in da se vračunajo v pomožni kontingent; toda ta del pogodbe tvori tehnični detajl izvedbe in nima nobenega vpliva na glavno obveznost Nemčije. Nemški zastopniki so pač računali s tem, da bodo nam obljubljeni kontingent dobili v vzhodnih deželah, in ker jim je bilo to nemogoče, se hočejo sedaj izmotati. To je pravi dejanski stan. Obveznost Nemčije, da dobavi pogodene množine žita in moke, je dognana. Vlada mora torej še nadalje skušati, da dobi od Nemčije žito. Predvsem pa je nujno potrebno, da dobimo nemudoma obljubljenih 1000 vagonov, ker pridemo sicer zopet v zadrego in ne moremo ostati niti več pri polovični množini.

Napačno je torej poročilo, katero je podala nemška vlada prehranjevalnemu odseku nemškega državnega zbora in ki pravi: V pogodbah Nemčije z Avstro-Ogrsko, ki so bile sklenjene letos okrog Binkošti, je določeno, da zbere izključno Nemčija ona živila, ki jih mora Ukrajina po mirovni pogodbi dobaviti. Nemčija se je zavezala, da dobavi Avstro-Ogrski gotovo množino žita iz zalog Ukrajine in Besarabije. Kake obveznosti, da preskrbi Avstro-Ogrsko iz nemških zalog žita, Nemčija nikdar ni prevzela. Ker je Avstrija v skrajno težavnem prehranitvenem položaju za čas do v par dneh se tam pričenjajoče žetve, je bila Nemčija naprošena za pomoč.

V Rusiji se meščanski elementi, ententa kakor tudi agenti osrednjih držav silno trudijo, da bi strmoglavili boljševiško vlado. Zaroto za zaroto snujejo in ententa se celo pripravlja, da vkoraka v

Aziji ali pa na severni Evropi v Rusijo. Med protirevolucionarji se nahaja tudi mnogo ujetnikov iz centralnih držav, ki so še v Rusiji. Boljševiška vlada izdaja najstrožje ukrepe, izločila je iz sovjetov meščanske elemente in one socialistične skupine, ki hočejo paktirati z meščanskimi strankami. O teh bojih pravi celo pisatelj Maksim Gorkij, ki je pravzaprav nasprotnik boljševikov, da so napenjeni proti socializmu Rusije ter da imajo potuho v inozemstvu.

Seidlerjeva vlada je podala demisijo, ker ne more sestaviti večine za parlamentarno sklepanje o vladnih zahtevah. Poljaki so se uprli: zahtevajo odstop Seidlerja in obenem parlament ter obetajo, da se hočejo pogajati z Nemci o sodelovanju v vlado v parlamentu, toda le z novo vlado. Cesar je poveril Seidlerju vodstvo kabineta dalje do rusitve, med tem pa sprejema stranke in se posveta s njimi, pod kakšnimi pogoji bi bilo mogoče sestaviti novo vlado. Od teh posvetovanj je odvisno, ali ostane Seidler ali ne, ali nastopi ustavna doba ali pa absolutistična s § 14. Vsekakor bodo morale nemške meščanske stranke odnehati od svojega absolutističnega stališča in se sprijazniti s sporazumjenjem med narodi. Dokler ne nastane v tem pogledu sprememba, ni upati, da bi parlament redno deloval, če tudi tuptam odobri državna zbornica državne proračune.

V najhujši krizi smo.

Prvi poletni meseci so postali šele letos prav posebno kritični. Dokazujejo nam to lastne izkušnje, pa tudi delavska gibanja nam potrjujejo še mnogo več. Na Dunaju so imeli velikansko gibanje, graško delavstvo je zavzelo k dunajskemu gibanju svoje stališče, na Ogrskem se bori delavstvo za volilno reformo, v Nemčiji je pruski deželni zbor odklonil splošno volilno pravico. In posledice? Delavstvo je dobilo nekaj boljšo plačo, nekaj obljub in trpi dalje.

Toda ni nam na tem toliko, kaj so delavci dobili na obljubah, ki so poceni. Nam gre v prvi vrsti za to, da se prepričamo, kako temeljito se kapital organizira. Nam gre za to, kdo se upira delavskim pravicam, kdo se upira miru in kdo plete že sedaj trnjevo nagajsko, s katero bo pretepal delavstvo še tudi po vojni do krvi. Vladajoči sloji dopuščajo, da ministri obljubujejo, ki morda imajo pri tem tudi dobro voljo. Toda če hoče minister svoje obljube izvesti, nastopi kapitalistična sila, izpodnese stolec ministru, privije vse vijake, ki omejujejo državljansko svobodo ljudstvu in tako teče kolovrat svoj kolovratno pot, ne da bi se oziral na potrebe državljanov, delavcev, pač pa z dosledno točnostjo zasleduje interese meščanske kapitalističnih slojev. Boj, ki se mu delavstvo še sedaj ne more odzvati s potrebno energijo, nas čaka po vojni. Kapitalisti so si zagotovili popolno svobodo v svojem delokrogu, delavstvu pa so vzeli vse pravice in ga puste gladovati. Naravno je torej, da se na oni strani ustvarja močna organizacija ob prav lahkih pogojih, dočim more brezpravno delavstvo, ki je še doma, ustvarjati svoje organizacije le z veliko težavo. In če bi delavstvo ne bilo prepričano o nakanah kapitalizma, če bi delavstvo ne bilo zavedno svoje naloge, bi nastopila anarhija, ki bi bila usodna. Tako veliki so grehi kapitalizma v politiki, v gospodarstvu in v prehrani.

Delavstvo pa dobro ve, da je sedaj čas organizacije, čas zbiranja proletarske moči. Zato deluje povsod le na združitev proletarijata. Velike žrtve prinaša proletarijat v sedanjem času nehalnemu kapitalizmu, težko jih prenaša, toda prenaša jih, ker ve, da vedno ne bode tako, da pride dan osvoboditve iz tega neznosnega jarma. Krivic mora biti konec; proletarijat ima popolno pravico, da si izvojuje svoje pravice. Če ima kapitalizem pravico izkoriščati in zatirati delovne sloje, pa ima toliko bolj pravico proletarijat, da se otrese krivice. Dosegli bomo to le z organizacijo!

Domači pregled.

Vseslovenski delavski shod. Podpisani sklicujemo v zmislu sklepov X. rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke na dan 21. julija t. l. vseslovenski delavski dan v Ljubljano. Dnevni red bo: 1. Vprašanje prehrane, obleke in obutve in delavsko ljudstvo. Poroča sodrug Anton Kristan.

2. Organizacija delavskega ljudstva in sedanja doba. Poroča sodrug Josip Petejan. Pristop imajo vsi delavski zastopniki v krajevnih, okrajnih in deželnih gospodarskih svetih, vsi odborniki rudarskih zadrug, bratovskih skladnic, bolniških blagajn, konzumnih društev in sploh vseh delavskih strokovnih, gospodarskih in političnih organizacij. Priglasje je nasloviti na: Josip Petejan, uprava »Napreja« v Ljubljani. Lokal se objavi pravočasno. — V Ljubljani, 24. junija 1918. — Mihael Čobal, Anton Kristan, Josip Kopač, Josip Petejan, Marcelj Zorja, Viktor Zoré.

Društveni shod kovinarske organizacije na Jesenicah se bo vršil v nedeljo, dne 7. julija, točno ob 8. dopoldne v gostilni pri »Jelenu« na Savi. Dnevni red je jako važen, zato naj nihče ne manjka. Poroča sodrug Kopač iz Ljubljane.

Državni zbor bo menda vendar sklican v torek, dne 9. julija. Do takrat upajo rešiti kabinetno krizo.

Seidlerjevi konventikliji. Z Dumaja poročajo: Kakor znano, je postal Seidler najdragocenejša nemška meščanska narodna posest. Gospod ministrski predsednik v enomer stika svojo državniško glavo z gospodi voditelji današnje nemško-nacionalne politike. Kovačnica vseh naklepov in načrtov je stanovanje poslanca barona Pantza, kamor hodi vitez Seidler na dobre večerje. Pri težko obloženih mizah sedi gospoda in konferira ter uživa. Pantz dobiva srne in drugo divjačino v velikih množinah z doma, vedno je dovolj belega kruha, dobrih pečenek in finega vina. Imajo se dobro in zato lahko z uprav državniško vzvišenostjo razpravljajo o usodi države. Pantzova jedilnica je postala državni kabinet. In po veseli krokariji pri Pantzu je posebno zaslužno pridigati stradajočemu prebivalstvu o patrijotični dolžnosti vztrajanja do konca.

Minister za socialno skrb je imenoval gđno. Alojzijo Stebi za članico ministerialne komisije za ženska dela. Prva seja te komisije je bila dne 26. t. m. na Dunaju.

Za vpokojece južne železnice. Upravni svet južne železnice je dovolil dva milijona kron za draginjske doklade vpokojencem.

Petrolejskih kart za mesece juni, juli in avgust v radcu splošno ne izdajo, ker je nakazanega premalo petroleja. Delile se bodo sveče.

Zbirke hroščev in metuljev je naučno ministrstvo prepovedalo. Učenci bodo smeli zbirati te žuželke šele na navodilo svojih učiteljev.

Izreden mraz. Te dni je nastal po naših krajih tak hlad, da je marsikje padel sneg zlasti po gorovju. Na Štajerskem n. pr. na Pohorju. Za poljske pridelke in sadje je to neprijeten dogodek.

Gospodarstvo s krompirjem za letošnji pridelek. Prehranjevalni urad je uvedel mešan sistem. Nekaj krompirja vzame država, nekaj ga pa prepusti prosti trgovini. Zablembo vsega pridelka je stopila v veljavo dne 25. t. m. in obsega torej tudi zgodnji krompir. Prehranjevalni urad bo določil, koliko krompirja ostane za prehrano prebivalstva, vojske in v industrijske namene. Ta krompir bodo morali pridelovalci oddati. Kakor hitro se zbere za te namene potrebna množina, neliha državna zablembo in ostanek smejo pridelovalci prosto prodajati. Kmetje bodo poleg tega smeli obdržati potrebni krompir za dom, za saditev in neužitni krompir tudi za pokrmiljenje. Sistem dobavnih pogodb za krompir ostane pa kljub temu v veljavi ob pogojih, ki jih je določil prehranjevalni urad. Druga novost tiči v politiki cen. Tako sedanjí prehranjevalni položaj kakor tudi namen, da se dobavi čim več krompirja, je potrebno, da pridelovalci oddajo čimprej svoje zaloge. Kot podlaga se je nastavila cena za prve dobave, ki pa se potem polagoma znižuje v dvanaesdnevnikih rokih, tako da

tisti, ki takoj odda krompir dobi več zanj kakor pa tisti, ki odlašajo. Začetna cena do 5. julija znaša 100 K za meterski cent in se zniža vsakih dvanaest dni za 16 K. Dne 4. septembra doseže ceno 20 K za meterski cent, ki velja kot maksimalna cena za krompir. V navedenih cenah je zapopadeno vrhutega nagrada 5 kron za prostovoljno oddajo. Če kdo ne odda krompirja prostovoljno, velja za meterski cent meseca marca določena maksimalna cena 15 kron, ki se še zniža na 12 kron, če se mora oddaja izvesti siloma. Prevzemajo krompir organi vojnoprometnega žitnega zavoda. Oddaja krompirja se izvrši konsumentom proti krompirjevim kartam in v mestih, ki imajo nad 10.000 prebivalcev se prodaja obenem rajonira. — Bomo videli!

Kako ravna z delavci. Ako zakrivi danes delavec, ki dela v kakem obratu, kjer ima vojaška uniforma prvo in zadnjo besedo, kako malenkost, da pride prepozno na delo ali pa ga predčasno ostavi — sto takih vzrokov se dogaja vsak dan — tedaj ga kličejo na raport, kjer ga obsodi vojaški predstojnik na zaporno kazen. In kako zgleda v teh zaporih. V Teplicah na Češkem se nahaja delavski zapor v nekem starem, zatohlem, vlažnem skladišču. Delavci, ki so dobili poostreni zapor — in ta je prav navadna prikazen — pripovedujejo da niso dobili s seboj nobene odeje in so morali v mrazu prebiti vse dolge noči zopora — da o gnušni golazni, ki jih je nadlegovala, sploh ne govorimo. Dobivali niso niti potrebne pitne vode in svojo telesno potrebo so morali opravljati kar na tleh. Po prestani kazni pa hajdi zopet na delo! Tako spoštujejo pri nas človeški »material«. Smatrayo delavce pač le za »material«.

Glavni ravnatelj Rochlitzer umrl. Na Dunaju je umrl dne 25. t. m. glavni ravnatelj Jožef Rochlitzer v 75. letu starosti. Od leta 1878. je bil ravnatelj Köflaške železniške in rudniške družbe. Dne 30. januarja 1914 je bil imenovan generalnim ravnateljem.

Zader in okolica že dva meseca brez kruha. Že dva meseca ne dobe zadrski prebivalci noben moke za kruh; okoliško ljudstvo pa je že pozabilo, kakšen je kruh. Ljudje dobe v Zadru na dan 11 dek koruzne moke, s katero se — davijo, tako piše zadrski »Narodni List«. Ako so deležni te porcije tudi okoličani, nam ni znano, vemo le, da izgledajo ljudje tam kot kostenjaki.

Splošna stavka v Budimpešti. Iz Budimpešte poročajo: v vseh tovarnah, ki izdelujejo vojni material, je bil proglašen preki sod. Navzlic temu se je le malo delavcev vrnilo na delo. Pač pa so se nastavlenci mestnih železnic vrnili na delo, in mestni promet je zopet obnovljen. Ogrska vlada pričakuje, da bo stavka kmalu končana.

Vojni dobavitelji in vojno posojilo. Madžarske oblasti kontrolirajo, s kakimi zneski sodelujejo vojaške službe oproščeni vojni dobavitelji pri podpisovanju vojnega posojila.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Med najnovejšimi dogodki v tej svetovni vojni je ofenziva proti Italiji. S prvimi sunki so prodrle avstro-ogrskke čete na spodnjem delu Piave čez reko. Nastalo je pa slabo vreme in poplava. Zaraditega so bile nadaljne operacije onemogočene v nameravanem obsegu. Čete so se morale zopet umakniti na levi breg reke. Poročila iz vojnega stana pravijo: Fabius v »Neue Freie Presse« izjavi: Prehod čez Piavo ostane vedno slaven za našo armado, ali naravne sile so se izkazale močnejše, kakor je človeško delo. Naše divizije, ki so dospele na zapadni breg, so se borile junaško in dosegle res občudovanja vredne uspehe. Ključ za razširjenje uspehov pa se je nahajal pri artiljeriji. Dokler stoji naša artiljerija na vzhodnem bregu, so se mogla naša območja pogledati samo tako daleč, dokler so segali naši topovi. Brez artiljerijskega varstva pa infanterija dandanašnji ne more bojevati samostojnih bitk in ne more sama prodirati. Mogoče bi bili spravili čez reko par lahkih baterij, ali gotovo ne artiljerijskih mas, in zlasti ne težkih kalibrov. Naplavljen reka in sovražno učinkovanje, topovski ogenj, sta raz-

rušila prehode. Valovi so preprečili nove gradbe mostov in prehod artiljerije. Naše armadno poročilo z dne 23. junija omenja težkoče preskrbe s prehrano in municijo za čete na zapadnem bregu. Ob takih razmerah je bilo pač najboljšje, da se je upoštevala naravna sila in se ni žrtvovalo brez haska naših vrlih čet. Brez artiljerije je napredovanje ofenzive nemogoče. Italijani so mogli vsled pariranega našega sunka v gorovju poslati v nižino čete in nato z vso vehemenco naskakovati naša območja. Dočim so bile naše glavne sile na levem bregu primorane k nedelavnosti, se ni smelo pustiti na desnem bregu stoječih divizij v nevarnosti, da opešajo in bodo odrezane. Tako je bila načrtna izpraznitev zapadnega brega edina prava razrešitev vzloza na tem bregu. — Nasprotno pa razsajajo še te dni silni boji v gorovjih Sedmerih občin pri Asiagu. O uspehih še ni pozitivnih poročil. Pri tej ofenzivi so Italijani izgubili preko 50.000 ujetih od 15. junija do danes. Za sedaj se skoraj mora smatrati, da je ofenziva prekinjena ne le avstro-ogrsko — ampak tudi italijanska proti ofenziva, ki ji je pripomoglo vreme do uspeha ob spodnji Piavi. — S francoskega bojišča ni važnejših poročil, pač pa prihajajo vesti o novih napadih. Poročila pravijo, da napravijo Nemci nov sunek, nasprotno pa sporazum grozi z usodnim odločevalnim korakom kakor vsako leto. Ministrski predsednik Lloyd George je izjavil, odgovarjajoč na vprašanja o vojaškem položaju to-le: Število prvovrstnih ameriških čet, ki so bile pripeljane v Evropo, zadostuje, da da zaveznikom pogum in da naše sovražnike razočara. Nočem vzbuditi suma, da govorim neupravičeno, vendar pa lahko rečem, da generali zaveznikov polni zaupanja zro v bodočnost in na izid bojev. Stojimo na predvečer velikih dogodkov. Morda se bo vršila v prihodnjih urah, prav gotovo pa v nekaj dneh velika bitka, od katere je lahko odvisen izid vojne. Zavezniki pa niso bili nikdar bolje pripravljeni, da počakajo na tak sunek. Položaj v Rusiji je popolnoma zamotan. Nev dveh vaseh ni najti iste vlade. Ni samo koristno, marveč tudi pravično, če pomagamo Rusiji. Nemčija se ni držala pogodb, ki jih je sklenila z Rusijo niti 24 ur. V Rusiji vedno bolj spoznavajo, kaj je nemški militarizem. Sovraštvo proti Nemcem narašča zlasti v zasedenih pokrajinah. Dogodki v Italiji obetajo mnogo. Vsi stojimo pod vtiskom velikih dogodkov na zapadu. Nevarnost še ni odstranjena; naj bodo pa težkoče še tako velike, težkoče centralnih držav so neskončno večje. — Z druge strani pa zopet prihajajo poročila o novih akcijah v Aziji, Sibiriji in na Balkanu. O akcijah v Sibiriji, ki jo namerava izvesti Japonska sporazumno z entento poroča »Münchener Zeitung« po francoskih listih: Čim dobi Japonska formalno pooblastilo, da intervenira v Sibiriji, se bo aktivno udeležila svetovne vojne. Japonska armada bo močna 1½—2 milijona mož, prodirala bo proti zapadu, dokler ne zadene na Nemce. Podjetje je velikansko. Japonska se ga ne straši, ker je trdno odločena o zvezi z entento doseči zmago. — Iz Rusije prihajajo povsem tendenčna poročila, tako da ni mogoče dobiti jasne slike. Z drugih bojišč ni posebnih poročil.

Burianov odgovor lordu Mildnerju. Zunanji minister grof Burian se je izrazil napram glavnemu uredniku »Fremdenblatt« takole: Govor lorda Mildnerja nam daje zopet globok vpogled v dušo naših sovražnikov. Zopet se je v tem govoru pokazala potreba naših sovražnikov, slikati vojne cilje centralnih držav kot izraz nemškega namena, zaslužniti ves svet, zaslužniti ne samo nasprotnike, marveč tudi lastne zaveznike. Kot ilustra-

cijo teh namenov navajajo v najnovejšem času zopet naše mirovne pogoje z Rusijo in Romunijo. Ali je vsled mirovne pogodbe s sovjetsko republiko prišla Rusija pod tuje gospodstvo, Ali bi bila zmagovita Anglija nastopala proti verolomnemu zavezniku bolj prizanesljivo, kakor smo mi nastopali proti Romuniji? To naših nasprotnikov nič ne briga. S tem, da slikajo konsekvence tega našega namena, zaslužniti ves svet, hočejo dokazati ljudstvom entente potrebo obupnega boja do popolne onemoglosti. Da se govori pri tem vedno le o Nemčiji in skoro nič o Avstro-Ogrski, se nam zdi nerazumljivo, ter dokazuje le omenjeno trditve. Popolna enotnost naših čet v boju in v vojnih ciljih je naša moč, ki jo bodo naši nasprotniki kljub vsem dosedaj brezuspešnim poskusom hoteli omajati. Kjer govori lord Mildner o Nemčiji ter se nas spominja samo mimogrede kot žrtve, dela isto, o čemer se pritožuje, da namreč skušajo centralne države nahujskati zavezniški narod proti zaveznikemu narodu. Pri nas se mu to ne bo posrečilo. »Nemško igo« je za Avstro-Ogrsko igo medsebojnega prijateljstva in obzira na interese obeh delov. Drugače bi razmerje med Avstro-Ogrsko in Nemčijo sploh ne bilo niti en trenutek mogoče. Treba je še vedno ponavljati že tolikokrat izrečeno besedo, da si izberejo samo najbolj neumna teleta svojega mesarja. Pri nas imamo že dolgo, kar je želel lord Mildner: moralčno enotnost skupni stvari vidanih zaveznikov. Mi hočemo skupno nastopati ter si prizanašati do zmagovitega konca. Kar se tiče načrtov o svetovnem gospodstvu centralnih držav in njih potrebah hoditi skozi vedno naraščajoča morja krvi, naj vendar lord Mildner enkrat poskusi se bolj natančno o tem informirati. Čudil se bo, kako velikansko oddaljeni so naši cilji od onih, ki jih skušajo naši nasprotniki svetu neprestano slikati kot naše cilje in ki jih kot strašilo slikajo na steno. V tem, da so ti nam podtaknjeni cilji nedosegljivi, soglašam z lordom Mildnerjem. Lahko mu pa dam zago-

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 26. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačati samo do 16. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 19. prispevek t. l. že poravnan. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Zapiranje odpravi se najbolje z odvajalnimi sredstvi. Treba je pa tako odvajalno sredstvo izbrati, ki ne škoduje črevesju in na katerega se ne privadimo. So odvajalna sredstva, od katerih se mora vedno več vzeti, da se doseže učinek. Končno se jih mora vsak dan rabiti in se ne more brez njih biti. So pa tudi odvajalna sredstva, ki okrepcajo želodec in črevesje, tako da zamoreta zopet redno in brez nadaljne rabe odvajalnega sredstva prebaviti ter izmenjavo snovi v rednem toku vzdržati. Tako priporočljivo odvajalno sredstvo so Fellerjeve apetit pospešujoče Rhabarbara-kroglice z zn. Elsa-kroglice. Zaradi njih milega učinka jih jemljejo radi tudi ženske in otroci. Tudi za odpravo in preprečenje nezaželenega nastanka masti so popolnoma neškodljivo sredstvo. 6 škatlic pošlje povsod franko za 7 K 37 h lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg, št. 334 (Hrvatsko). Tudi Fellerjev bolečine odpravljajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-fluid, 12 steklenic za 14 K 32 h franko, zamore se obenem naročiti. To krasno, staro znano sredstvo je že mnogo tisočev ljudi od celo zastarelih bolečin oprostil, ki so nastopile vsled prepiha, prehlajenja, mokrote itd. (vs)

tovalo, da v centralnih državah — in v tej zadevi sme Avstro-Ogrska govoriti kljub lordu Mildnerju tudi v imenu Nemčije — ni nobenega človeka z zdravo pametjo, ki bi tudi v najbujejših sanjah sanjal o podobnem cilju.

Nemški državni tajnik o poglobitvi zveze med Avstrijo in Nemčijo. Državni zbor je pričel danes z drugim branjem proračuna državne pisarne in zunanjega urada. Narodni liberalci so ob tej priliki vložili predlog za sklicanje komisije za organsko reformo zunanje službe. Po uvodnih opombah poročevalca princa Schönaich-Carolatha je govoril državni tajnik dr. von Kühlmann ter podal pregled o celotnem položaju državne politike in izjavil: Če se dotaknem najprej razmerja napram našim zaveznikom, moram konstatirati, da je odstopil v naši sosednji, v prijateljstvu zvezani avstro-ogrski monarhiji sijajni, hrabri in odločni zunanji minister grof Czernin iz notranje-političnih vzrokov. Jaz čutim potrebo, da se spominjam njegove vedno zvezi prijazne politike in njegovega delovanja. Če nas je moglo kaj sprijazniti z odstopom tega ministra, je to oseba sedanjega njegovega naslednika grofa Buriana, preizkušenega diplomata, čegar zvesto prijateljstvo in vdanost zvezi sta vzvišeni nad vsakim dvomom. Zasluga tudi grofa Buriana je, da je prišlo do sestanka obeh cesarjev v velikem glavnem stanu. Oba cesarja sta si v navzočnosti svojih vodilnih državnikov iznova zagotovila, da hočeta to zaveznitvo ojačiti, razširiti in poglobiti v političnem, gospodarskem in vojaškem smislu. Ustrezajoč tej volji obeh vladarjev, so pričeli odgovorni državniki takoj s primernimi pogajanjimi. Grof Burian je razmotrival pri svojem obisku v Berlinu v podrobnih konferencah z državnim kanclerjem temelje te politike. Izmena misli se nadaljuje sedaj pismeno ter se bo najbrže v kratkem pri protibisku državnega kanclerja na Dunaju nadaljevala. Državni tajnik se je spominjal nato Bolgarske, ki je stopila v težkem času na našo stran. Obvezne obljube Radoslavovega naslednika so za Nemčijo jamstvo, da izprememba oseb v ministristvu ne bo prav nič izpremenila na dosedanjih politiki.

NADOMESTILO MILA.

za pranje perila, izborna peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoje t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoje z 10 kg K 23.—

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 50 kg. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoje 32 kosov K 14.— Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoje 32 kosov K 18.— Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoje 24 vel. kosov K 18.— Razpošilja po povzetju. Prt večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoje vsake vrste.

Izvozno podjetje M. JÜNKER v Zagrebu št. 6. Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

Novi krediti predloženi nemškemu državnemu zboru. »Vorwärts« poroča, da bo vlada še v tem zasedanju predložila nemški zbornici novo kreditno predlogo v znesku 15 milijard.

Brezmesni tedni na Nemškem. Iz Berlina poročajo: Nemška vlada bo vpeljala nekaj brezmesnih tednov, da omogoči za jesen rednejšo preskrbo prebivalstva z mesom.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Miši, podgane, stenice ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje izkušenih radikalno učinkovitih uničevalnih pomočkov, za katere dobivamo vsak dan zahvalna pisma! — Proti podganam in mišim 5 K, proti ščurkom in rusom 450 K, tinktura proti stenicam 2.—K, prašek proti moljem K 2.— prašek proti mrčesom K 150 in 3.—, razprševalec zanj 120 K, tinktura proti človeškim ušem 150 K, prašek proti kurjlim ušem K 2.—, mazilo proti ušem za živino 2.— K, prašek proti oblačilnim in perilnim ušem 2 K, tinktura proti vsakim bolham 1 K, 20. tinktura proti sadnemu in zelenjavnemu mrčesu (škodljivcem rastlin) 3 K. Pošilja po povzetju.

Zavod za uničevanje mrčesa M. JÜNKER, Zagreb 6 Petrinjska ul. 3 (Hrvaško).

Vsaka žena

naj bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uveneje ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov:

Ida Krause, Pressaburg

(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abt. 97

Ne stane nič!

SRBEČICA GARJE LIŠAJ HRASTE

Najzanesljiveše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5.— dvojni lonček 9 K.

PARATOL - PRAŠEK Škatlja 3.— K. varuje občutljivo kožo

Qboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri

PARATOL DELAVNICE lekarnara M. Ulner, Budapešta VII-13., Rózsa-utca 21.

100.000

hvaležnih odjemalcev potrjuje, da koreninski pokončevalec »Riabalsam« v treh dneh brez bolečin odstranjuje kurja očesa, bradavice, trdo kožo. Uspeh zagamčen. Cena 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. Zobobol odpravlja »Fides«, če trdovraten revmatizem povzroča zobobol, kadar so vsa sredstva odrekla in če so zobje votli. Če ni uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 škatljice 7 K, 6 škatljic 11 K. Nič več kamene nase, nič več slabega duha iz ust! Snežno bele zobe dobite po zobnem fluidu »Xiris«. Takojšnji učinek! Cena 3 K, 3 steklenice 7 K.

Podgane, miši se popolnoma iztrebijo s podganskim smrtjo. Če ne pomaga, denar nazaj. 100 zahvalnih pisem. Cena 4 K, 3 škatljice 9 K. Stenice uši, bolhe, ščurke uničuje z zalego vred korenito »Thiera«. Cena 3 K, 3 kartoni 7 K, prašek zoper uši zraven 2 K.

KEMENY, Košice (Kassa), poštni predal 12/C 85, Ogrsko.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francišanska ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Roženina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Francišanska ul. 2.
Dr. Franc Mlinar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kralgher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.